

Castell de Montclar / Cal Parcerissa

Montclar

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Montclar
Emplaçament Al nucli de Montclar

Coordenades:

Latitud: 42.01772
Longitud: 1.76522
UTM Est (X): 397766
UTM Nord (Y): 4652481

Classificació

Número de fitxa 08130 - 52
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XIII-XX
Estat de conservació Dolent
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Domèstic
Observacions protecció: BCIN 1078-MH. R-I-51-5548. Decret 22/04/1949
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari IPAC, 1192
Generalitat i altres inventaris
Accés Restringit
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 7827015CG9572N0001AY

Descripció

Casa senyorial coneguda com el Castell, que és una antiga construcció medieval ampliada en temps moderns. Es troba a la plaça del nucli de Montclar, flanquejant el camí principal d'entrada al conjunt. És un edifici de planta quadrada, cobert amb teulada a doble vessant de teula àrab, amb el carener perpendicular a la façana principal que s'obre a llevant. Les parets són fetes amb blocs grans de pedra sense treballar barrejades amb blocs ben escairats i unides amb morter, amb cantoneres de pedres ben escairades. La façana principal és de composició simètrica, amb porta adovellada d'arc al centre de la planta baixa, un balcó central i una finestra a cada costat al pis que es van fer ampliant anteriors finestres més petites. En el cas del balcó central, aquest ha escapçat part de les dovelles de l'arc de la porta. A les golfes hi ha dues finestres petites, totes amb llindes i muntants de pedra. Externament es pot veure que l'edifici inicial ocupava la meitat, i que va ser ampliat tardanament cap a ponent. A la façana de ponent hi ha un arc rebaixat al pis que està mig tapiat, on havia hagut una galeria oberta dins la que es troba el brocal del pou interior. Hi ha un volum afegit externament a la façana de ponent, de planta rectangular. Interiorment la casa presenta tres crugies. En planta baixa dues estan cobertes amb volta de canó i es conserva un fragment de paret d'opus spicatum a la paret mitgera central. Al pis es manté aquesta divisió en tres crugies perpendiculars a la façana i una quarta situada perpendicular a aquestes i a la façana nord, que és una ampliació tardana que es va fer aprofitant la galeria. A l'interior destaca una caixa d'una antiga tina que no es conserva, la cisterna amb accés a la planta baixa i des del brocal del pou al pis, el forn de pa. Hi ha alguna llinda amb data, però en la majoria no es distingeix la inscripció, únicament una que posa 1778. No queden restes del castell, malgrat es dona el nom a aquesta casa del nucli ja que devia ser la ubicació del castell. Aquesta casa, cal Sastret o cal Parcerissa possiblement està reedificada al lloc on hi hauria hagut la torre o castell de Montclar.

Observacions:

Aquesta casa també és anomenada Cal Sastret. La protecció com a BCIN afectaria al subsòl, ja que és la zona on es trobaria ubicat l'antic castell de Montclar, actualment desaparegut. La protecció com a BCIN inclou també l'església de Sant Martí, antiga església del castell.

Història

El castell de Montclar era un castell termenat, documentat el 1309, tot i que la construcció actual és bàsicament del segle XVII. La primera referència documental és de 1309, quan la comtessa Sibil·la de Pallars, néta de Pere de Berga, va cedir, amb el consentiment del seu marit, Hug de Mataplana, diverses possessions al rei Jaume II, entre elles Berga i el castell de Montclar, per contracte signat a Salou l'11 de les calendes de juliol de 1309. Això pot indicar que es tractava d'un castell construït tardanament. El 1328 el castell de Montclar figura entre les propietats del monarca i concedit a Bernat de Mallorca amb determinades condicions com fer millores, donar el delme dels fruits. Al fogatge de 1365-1370 hi havia 13 focs reials i 8 focs pel "castell de Muntclar, den Francesch de Muntclar" (Iglésias, 1962: 105-107). El de 1381 assenyala 5 focs reials i 4 focs del castell. Era propietat del cavaller Ramon de Bages per concessió reial, però el 25 d'agost de 1385, per eixugar un deute de 2.000 florins contreta amb l'alguatzir Ramon de Llupia (o de Bages), l'infant Joan li lliura el castell de Montclar. El 2 de setembre de 1390, el rei Joan I el va vendre a Berenguer de Curtielles, al mercader de Zaragoza, junt al dret de passatge de la vila de Berga,

pagant una part a Ramon de Bages com a redempció (Sánchez, 1993). Al segle XIV hi ha documentat Bertran de Montclar, cavaller, el 1316; Pere de Montclar, cavaller, el 1331; Bernat de Montclar, cavaller, el 1344; Francesc de Montclar, donzell, el 1351; Pere de Montclar, donzell, procurador de la vescomtessa de Narbona, el 1391 (Serra Vilaró, 1930: 430). El 1339 Ramon de Ribes era feudatari de Pere de Montclar, en les parròquies de Queralbs i Fustanyà (a la vall de Ribes) (Serra Vilaró, 1930: 452). Més tard, el 20 de desembre de 1424, Alfons el Magnànim vengué a Joan Llobet el "jus luendi" del mateix castell i les rendes de Berga (Monsalvatje, 1916: 276). Al capbreu de 1440 es cita el castell de Montclar que pertanyia a la Corona. El 1442, el cavaller Joan de Ladernosa, senyor del castell de Montclar, i sots-veguer, feu pagar indegudament lleuda a baganesos que acudien a Berga; en el litigi que se'n derivà, la raó fou assignada als homes de Bagà (Serra Vilaró, 1947: 153). Al fogatge de 1553 es cita a Joan Sanctpons del castell (Iglésias, 1979). A inicis del segle XVII, en un memorial elevat al monarca espanyol consta "castillo de Monclar" en la vegueria de Berga i que era propietat de Francisco de Tamarit (Monsalvatje, 1916: 329). La funció originària del castell de Montclar seria la vigilància i protecció de camins i del nucli de població, així com oferir refugi. Possiblement fou reformat i ampliat com a habitatge després de la guerra de Successió, quan l'amo del castell sembla que es va exiliar i el va vendre als Parcerissa des d'Elna (Rosselló), que van ser obligats a demolar les parts defensives del castell.

Bibliografia

Bolós, J. (1983) Els monestirs del comtat de Berga des dels seus orígens fins al 1400. El monestir de Santa Maria de Serrateix. Tesi doctoral UB. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1983. Català, P. (coord.) (1979) Els castells catalans. Vol. V. Dalmau editors. Iglésias, J. (1962). El fogatge de 1365-1370. Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona. Iglésias, J. (1979). El fogatge de 1553. Fundació Salvador Vives i Casajuana. Volum I. Barcelona. Monsalvatje, Francisco (1916) Vallfogona, Noticias históricas, XX, Dalmau ed. Girona. Sánchez Martínez, Manuel (1993) Una aproximación a la estructura del dominio real en Cataluña a mediados del siglo xv: el "capbreu o memorial de les rendes e drets reys" de 1440-1444. CSIC, Institució Milà i Fontanals. Barcelona. Serra Vilaró, J. (1930) Baronies de Pinós i Mataplana. Vol. I. Reedició de 1989 del Centre d'Estudis Baganesos. Bagà. Serra Vilaró, J. (1947) Les Baronies de Pinós i Mataplana. Volum II. Reedició de 1989 del Centre d'Estudis Baganesos. Bagà.

